

บทที่ 3

วิธีการและการดำเนินการวิจัย

ในบทที่ 3 จะได้อธิบายถึงวิธีการดำเนินการวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่อง ศึกษาการพัฒนาสถาปัตยกรรมตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย (Study and Development the Architecture Vernacular Markets North Eastern Region of Thailand for Sustainable Conservation Tourism เพื่อให้การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และสามารถตอบคำถามของการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ ตลอดจนการผสมผสานวิธีการระหว่างกรณีศึกษาทั้งภายในและภายนอกประเทศ และวิธีการประเมิน ในรูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาการพัฒนาสถาปัตยกรรมตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย (Study and Development the Architecture Vernacular Markets North Eastern Region of Thailand for Sustainable Conservation Tourism ประชากร คือ

ตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย (The Century years old o f Vernacular Markets in North Eastern Region of Thailand) มีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะทางด้านศิลปสถาปัตยกรรม มีประวัติความเป็นมาและปัจจัยการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ตลาดพื้นถิ่น มีลักษณะทางกายภาพของตลาดที่เป็นท้องถิ่น มีการสืบสานความสัมพันธ์ของตลาดพื้นถิ่นด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม มีวิวัฒนาการด้านภูมิปัญญาการสร้างสรรคศิลปสถาปัตยกรรมของตลาดพื้นถิ่น มีแนวโน้มการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงในอนาคต สอดประสานกับแนวคิดการอนุรักษ์และการพัฒนาศิลปสถาปัตยกรรมของตลาดพื้นถิ่นในมุมมองของนักอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรม นักวิจัยแบบมีส่วนร่วม มีการพัฒนากระบวนการจัดการตลาดพื้นถิ่นของชุมชนแบบมีส่วนร่วม และมีการศึกษาและพัฒนาเชิงอนุรักษ์จาก

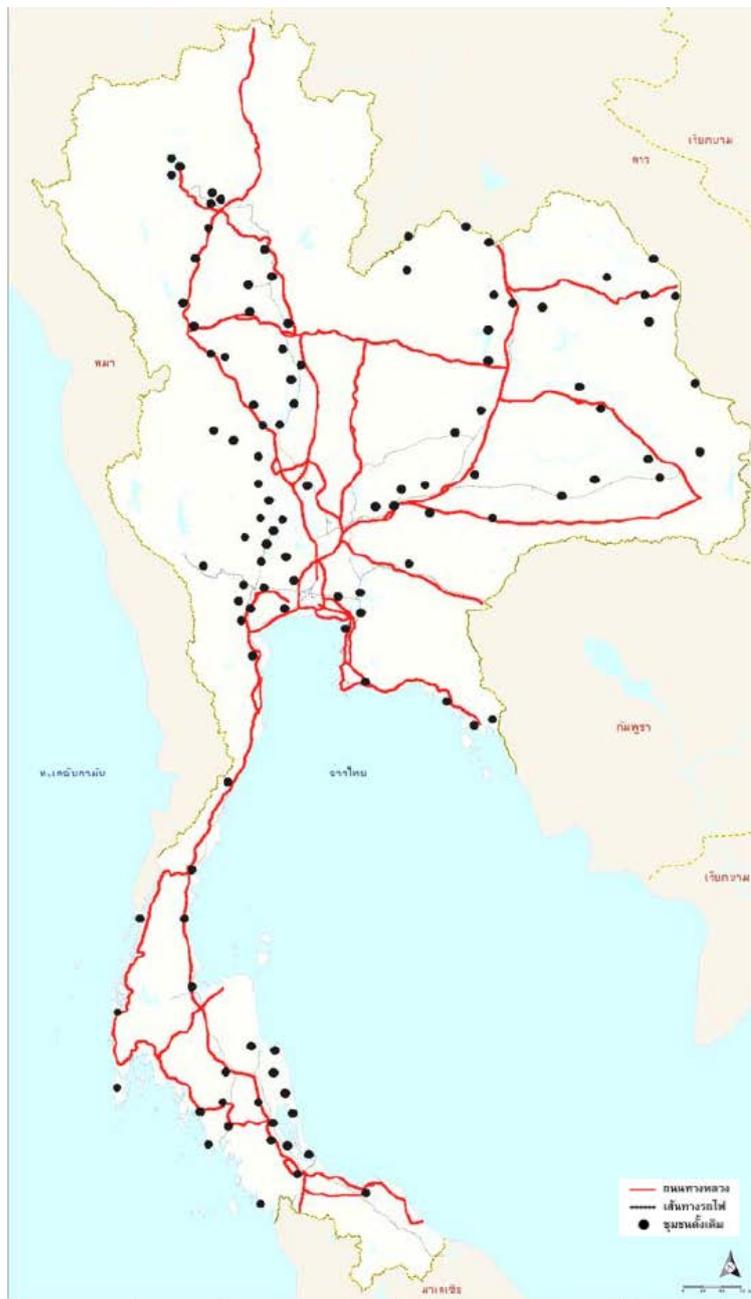
คณะกรรมการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมของสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ ให้เป็นอาคารอนุรักษ์ทางด้านศิลปสถาปัตยกรรม

ประชากร

ศึกษาการพัฒนาสถาปัตยกรรมตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย (Study and Development the Architecture Vernacular Markets North Eastern Region of Thailand for Sustainable Conservation Tourism) โดยมีการสำรวจชุมชนแบบดั้งเดิม จำนวน 140 แห่ง ได้มีการแยกประเภทไว้ดังนี้ เรือนแพ ย่านชุมชนริมน้ำ ย่านถนนการค้า ย่านชุมชนหมู่บ้าน และย่านตลาด ในประเทศกระจัดกระจายกันอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ดังนี้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 24 แห่ง ลักษณะตลาดจะประกอบกันเป็นโครงสร้างไม้และครึ่งตึกครึ่งไม้ หรือ ก่ออิฐถือปูนมีสกุลช่างแบบดั้งเดิม ที่ใช้ภูมิปัญญาที่ถูกถ่ายทอดมาเป็นเวลานานทั้งในเอกลักษณ์ไทย (Thai Style) และการผสมผสานอิทธิพลตะวันออก (Oriental Style) และได้รับอิทธิพลตะวันตก (Western Style or Colonial Style) หรือร่วมสมัยในด้านศิลปสถาปัตยกรรม (Contemporary of Architecture) ของประเทศไทย ตลาดเป็นศูนย์กลางการค้าขายทุกวัน ตั้งแต่ 06.00 น. ถึง 21.00 น. หรือมากกว่าเวลาที่กำหนดในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ และเทศกาล และหรือมีลักษณะเป็นบ้านพักอาศัยร้านค้า (Shop House) สำหรับกลุ่มชุมชนท้องถิ่นเข้าไปใช้ทำกิจกรรม มีบทบาทและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม (Tradition Life Style) และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรม (Architectural Art eco-tourism resource)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ด้านกายภาพ ผู้วิจัยใช้ตลาดเก่าพื้นถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (การแบ่งส่วนราชการของกระทรวงมหาดไทย อำนาจหน้าที่ และการแบ่งส่วนราชการ (Authorities and Responsibilities) ตาม พ.ร.บ.ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545) เป็นเครื่องบ่งชี้ทางด้านสัญลักษณ์ทางภูมิศาสตร์ (Geographic) ด้านประวัติศาสตร์ (Historic) ด้านภูมิกายภาพ (Physical Landscape) ด้านมานุษยวิทยา (Anthropology) ด้านสังคม (Social) ด้านเศรษฐกิจ (Economic) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) ด้านศิลปวัฒนธรรม (Cultural Arts) ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี (Traditional) ด้านศิลปสถาปัตยกรรม (Architecture Art) ที่มีอายุมากกว่า 100 ปี มีหรือไม่มีคณะกรรมการสภาเมือง คณะกรรมการบริหารจัดการตลาดชุมชนแบบมีส่วนร่วมและมีการศึกษาและพัฒนาเชิงอนุรักษ์เป็นย่านถนนการค้า 21 แห่ง และตลาดการค้า 3 แห่ง มีการศึกษาวิจัยแล้ว 1 แห่ง และมีการจัดตั้งองค์กรระดับท้องถิ่น/ชุมชน ทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ 2 แห่ง

ภาพที่ 3.1 แสดงที่ตั้งของตลาดพื้นถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
(ภาพจากฝ่ายพัฒนาที่อยู่อาศัยการเคหะแห่งชาติ 2553)

ตารางที่ 1.1 รายชื่อชุมชนตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ลำดับที่	ชื่อชุมชน	กรรมสิทธิ์	จังหวัด	ลักษณะเขตการปกครอง
1.	ตลาดปากช่อง	การรถไฟ/	ถนนเทศบาล 5 และ ถนน	เทศบาลเมืองปากช่อง

		ส่วนบุคคล	เทศบาล 17 อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา	
2.	ตลาดสี่คิ้ว	ส่วนบุคคล	ถนนสี่คิ้ว อ.สี่คิ้ว จ.นครราชสีมา	เทศบาลเมืองสี่คิ้ว
3.	ตลาดโชคชัย	ส่วนบุคคล	อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา	เทศบาลตำบลโชคชัย
4.	ตลาดห้วยแถลง	ส่วนบุคคล	ถนนประชาชื่น อ.ห้วยแถลง จ. นครราชสีมา	เทศบาลตำบลห้วยแถลง
5.	ตลาดบัวใหญ่	ส่วนบุคคล	ถนนรถไฟ 1 อ.บัวใหญ่ จ. นครราชสีมา	เทศบาลเมืองบัวใหญ่
6.	ตลาดประชุมพล		ถนนเทศบาล 5 อ.เมือง จ. นครราชสีมา	เทศบาลตำบลโคกกรวด
7.	ตลาดนางรอง	ทรัพย์สินฯ	ถนนประชาสันติสุข อ.นางรอง จ.บุรีรัมย์	เทศบาลเมืองนางรอง
8.	ตลาดศิขรภูมิ	การรถไฟ/ส่วน บุคคล	ถนนเทพนิมิตและถนน เสรีพิปัตย์ อ.ศิขรภูมิ จ.สุรินทร์	เทศบาลตำบลระแงง
9.	ตลาดสำโรงทาบ	ส่วนบุคคล	ถนนบำรุงพัฒนา อ.สำโรงทาบ จ.สุรินทร์	เทศบาลสำโรงทาบ
10.	ตลาดถนนหลวง	ส่วนบุคคล	ถนนหลวง อ.เมือง จ. อุบลราชธานี	เทศบาลนคร อุบลราชธานี

ลำดับที่	ชื่อชุมชน	กรรมสิทธิ์	จังหวัด	ลักษณะเขตการ ปกครอง
11.	ตลาดถนนหลวง พิบูล	ส่วนบุคคล	ถนนหลวง อ.พิบูลมังสาหาร จ. อุบลราชธานี	เทศบาลเมืองพิบูลมังสา หาร
12.	ตลาดถนนวิศิษฐ์ศรี	ส่วนบุคคล	ถนนวิศิษฐ์ศรี อ.เขมราฐ จ. อุบลราชธานี	เทศบาลตำบลเขมราฐ
13.	ตลาดเชียงคาน	ส่วนบุคคล	ถนนชายโขง อ.เชียงคาน จ.เลย	เทศบาลตำบลเชียงคาน
14.	ตลาดเรณูนคร	ส่วนบุคคล	ถนนธาตุนาน้อยเหนือ อ.เรณู	เทศบาลตำบลเรณูนคร

15.	ตลาดชุมชนหน้าประตูโขง	ส่วนบุคคล	นคร จ.นครพนม ชุมชนหน้าประตูโขง อ.ธาตุพนม จ.นครพนม	เทศบาลตำบลธาตุพนม
16.	ตลาดถนนสุนทรวิจิตร	ส่วนบุคคล	ถนนสุนทรวิจิตร อ.เมือง จ.นครพนม	เทศบาลเมืองนครพนม
17.	ตลาดหนองงู	ส่วนบุคคล	ตลาดน้ำพอง อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น	เทศบาลตำบลน้ำพอง
18.	ตลาดถนนเฉลิมพล	ส่วนบุคคล	ถนนเฉลิมพล อ.พล จ.ขอนแก่น	เทศบาลเมืองเมืองพล
19.	ตลาดถนนแซแล	ส่วนบุคคล	ถนนแซแล อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี	เทศบาลตำบลกุมภวาปี
20.	ตลาดถนนพิศาลสารกิจ	ส่วนบุคคล	ถนนพิศาลสารกิจ อ.กุมภวาปี จ. อุดรธานี	เทศบาลตำบลพันดอน
21.	ตลาดเสลภูมิ	ส่วนบุคคล	ตลาดเสลภูมิ อ.เสลภูมิ จ. ร้อยเอ็ด	เทศบาลตำบลเสลภูมิ
22.	ตลาดถนนมีชัย		ถนนมีชัย อ.เมือง จ.หนองคาย	เทศบาลเมืองหนองคาย
23.	ตลาดถนนพณิช บำรุง		ถนนพณิชบำรุง อ.ท่าบ่อ จ. หนองคาย	เทศบาลเมือง ท่าบ่อ
24.	ตลาดวัดพระธาตุ เชิงชุม		ชุมชนวัดพระธาตุเชิงชุม อ.เมือง จ.สกลนคร	เทศบาลเมืองสกลนคร

ได้มีนักศึกษาที่สนใจในในวิชาศิลปสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น การวิเคราะห์เพื่อการออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน การออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน วิชาการออกแบบภูมิสังคมไทย และ วิชาการศึกษารายบุคคลเลือกเฉพาะที่สนใจใคร่รู้ในความเป็นอยู่วิถีชีวิตของสังคมพื้นถิ่น พร้อมทั้งจะนำข้อมูลกลับมาใช้กับวิชาเรียนและประยุกต์ใช้เพื่อการออกแบบ โดยแบ่งเป็นกลุ่มๆละ 15 คน ลงภาคสนามโดยการการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสอบถามโดยการใช้แบบสอบถาม

1. การสังเกต ซึ่งประกอบด้วย

1.1 อุปกรณ์ในการเก็บประกอบด้วยกล้องถ่ายภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว สมุดบันทึก สมุดเขียนภาพ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องวัดระยะแสงเลเซอร์

1.2 สํารวจข้อมูลพื้นฐานทางด้านกายภาพของตลาดใช้การเขียนภาพถ่ายเส้น วาดภาพลงในสมุดบันทึก ภาพถ่าย ทำสำเนาภาพถ่าย

1.3 สํารวจข้อมูลพื้นฐานทางด้านกายภาพของโครงสร้างสถาปัตยกรรมตลาด การเขียนภาพถ่ายเส้น วาดภาพ ภาพถ่าย วัดขนาด

1.4 จัดทำบัญชีสำรวจร้านค้าทั้งหมดภายในอาคารเรือนแถว ประกอบด้วย ลำดับ รหัส ชื่อร้านค้าภาพหน้าร้านภาพภายในร้านแสดงให้เห็นส่วนต่างๆที่ตั้งเลขที่ อาคารตลาดหลังที่ ขนาด กว้างยาว เนื้อที่เป็นตรม อายุสมัย ประเภทร้านค้า ขนาดครัวเรือน ห้อง ประชากรกี่คน รูปแบบ สถาปัตยกรรม ประเพณีสำคัญของร้านผลิตภัณฑ์ของร้านประโยชน์ใช้สอยภายในร้าน หน้าร้าน ส่วนโชว์สินค้า แผงค้า ส่วนผลิตสินค้า ส่วนบริการลูกค้า ส่วนห้องน้ำ ส่วนเก็บสินค้า ส่วนพักอาศัย คุณค่าความสำคัญทางประวัติศาสตร์ (ด้านอาคารร้านค้า ด้านกรรมวิธีการผลิตสินค้า การสืบทอดวงศ์ ตระกูล อัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ โบราณวัตถุในร้าน)หน่วยงานท้องถิ่นชื่อเจ้าของร้านโทรศัพท์ติดต่อ เว็บไซต์เมลล์ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการอนุรักษ์วันที่สำรวจครั้งแรกวันที่แก้ไขข้อมูล. แก้ไขครั้งที่

1.5 จัดทำผังเดินดินโครงการเดินสำรวจจากสถานที่จริงเขียนเป็นผังลายเส้นแล้วนำมาเทียบเคียงกับภาพถ่าย

1.6 การบันทึก มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร บันทึกภาพถ่ายด้วยกล้องดิจิทัล บันทึกภาพวีดิทัศน์ บันทึกเสียงการสนทนาคำอธิบายลักษณะของสภาพรายละเอียดเครื่องประกอบอาคารจากคนในพื้นที่และผู้วิจัย

2. การสัมภาษณ์ประกอบด้วย

2.1 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการใช้กับ เจ้าของร้านค้าแผงลอยและรถเข็น ใน ตลาดโดยการพูดคุยทำความคุ้นเคย

2.2 การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการใช้กับกรรมการบริหารตลาด สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพที่แท้จริงเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมของตลาดพื้นถิ่น โดยจะมีการบันทึกข้อมูลไว้ในแฟ้มแบบดิจิทัล

3.การเก็บเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจากท้องถิ่นอื่น ผู้มาจับจ่ายซื้อของ และเจ้าของร้านค้า โดยใช้การถามแล้วผู้เก็บข้อมูลเป็นคนชี้แจงเพื่อความถูกต้อง และรวดเร็วในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากการออกสำรวจจมาแยกแยะศิลปสถาปัตยกรรมตลาดเก่าพื้นถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สมควรศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ศิลปสถาปัตยกรรมตลาดพื้นถิ่นในเชิงอนุรักษ์ จำนวน 9 แห่ง

ตารางที่ 3.2 แสดงตลาดที่สมควรศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ศิลปสถาปัตยกรรมตลาดพื้นถิ่นในเชิงอนุรักษ์ จำนวน 9 แห่ง

ลำดับที่	ชื่อชุมชน	กรรมสิทธิ์	จังหวัด	ลักษณะเขตการปกครอง
1.	ตลาดปากช่อง	การรถไฟ/ ส่วนบุคคล	ถนนเทศบาล 5 และ ถนน เทศบาล 17 อ.ปากช่อง จ. นครราชสีมา	เทศบาลเมืองปากช่อง
2.	ตลาดสี่คิ้ว	ส่วนบุคคล	ถนนสี่คิ้ว อ.สี่คิ้ว จ.นครราชสีมา	เทศบาลเมืองสี่คิ้ว
3.	ตลาดโชคชัย	ส่วนบุคคล	อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา	เทศบาลตำบลโชคชัย
4.	ตลาดนางรอง	ทรัพย์สินฯ	ถนนประชาสันติสุข อ.นางรอง	เทศบาลเมืองนางรอง

5.	ตลาดศิขรภูมิ	การรถไฟ/ส่วนบุคคล	จ.บุรีรัมย์ ถนนเทพนิมิตและถนน เสรีพิปัตย์ อ.ศิขรภูมิ จ.สุรินทร์	เทศบาลตำบลระแงง
6.	ตลาดสำโรงทาบ	ส่วนบุคคล	ถนนบำรุงพัฒนา อ.สำโรงทาบ จ.สุรินทร์	เทศบาลสำโรงทาบ
7.	ตลาดเชียงคาน	ส่วนบุคคล	ถนนชายโขง อ.เชียงคาน จ.เลย	เทศบาลตำบลเชียงคาน
8.	ตลาดชุมชนหน้า ประตูโขง	ส่วนบุคคล	ชุมชนหน้าประตูโขง อ.ธาตุพนม จ.นครพนม	เทศบาลตำบลธาตุพนม
9.	ตลาดวัดพระธาตุ เชิงชุม	ส่วนบุคคล	ชุมชนวัดพระธาตุเชิงชุม อ.เมือง จ.สกลนคร	เทศบาลเมืองสกลนคร

ส่วน 15 แห่ง ที่ไม่ได้รับการพิจารณานั้นไม่ตรงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพราะส่วนใหญ่ปรับปรุงเป็นอาคารโครงสร้าง คสล. พาณิชยกรรมยุคปัจจุบัน ที่พักอาศัยเพียงอย่างเดียว บางแห่งถูกปล่อยทิ้งร้าง การค้าชบเซา ทำเป็นที่พักให้เช่าสำหรับแรงงาน รือถอนเพื่อพัฒนาเป็นกิจการใหม่ เช่น ตลาดนัด ร้านสะดวกซื้อ

ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย

1. กรรมการบริหารตลาด
2. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
3. เจ้าของร้านค้าที่สืบทอดมาเป็นรุ่นที่ 3 ของตลาด
4. นักท่องเที่ยว

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยจะถูกสร้างให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยซึ่งประกอบด้วย การศึกษาสถาปัตยกรรมตลาดพื้นถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 9 แห่งนั้นมีความแตกต่างกันตามหัวข้อที่กำหนดของข้อคำถามการวิจัย

ศึกษาลักษณะตลาด เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางด้านกายภาพของตลาดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 9 แห่ง ตามเงื่อนไขที่กำหนดของข้อคำถามการวิจัย

บนพื้นฐานของเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามข้อคำถามของการวิจัย ดังนี้

1. ศิลปสถาปัตยกรรมของตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยในการศึกษาคั้งนี้ มีสถาปัตยกรรมไทย ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น อย่างไร มีอะไรบ้างที่เหมือนกันและมีอะไรบ้างที่แตกต่างกัน

2. ตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยในการศึกษาครั้งนี้ มีภูมิสังคม ภูมิวัฒนธรรม นิเทศวัฒนธรรม ชีววัฒนธรรม ชุมชนทางชาติพันธุ์ มีลักษณะอย่างไร มีอะไรบ้างที่เหมือนกันและมีอะไรบ้างที่แตกต่างกัน

3. ปัจจุบันการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมของตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปี มีการอนุรักษ์อย่างไรและที่เหมาะสมกับชุมชนพื้นถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยที่เป็นไปตามเงื่อนไขของการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมที่ยั่งยืน อาคารที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควรเป็นอย่างไร

จากข้อความถามของการวิจัยดังกล่าว จึงได้มีขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การวางแผนและการระบุเป้าหมายวัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. การศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิดและกำหนดที่เกี่ยวข้อง
3. การตั้งคำถามของการวิจัย
4. กรอบแนวคิดและบริบททางทฤษฎี
5. กรณีสึกษา
6. การประเมิน
7. การเลือกสถานที่ของกรณีสึกษา
8. ข้อกำหนดในการประเมินและตัวบ่งชี้
9. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
10. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการรวบรวมข้อมูลภาคสนามของกลุ่มตัวอย่าง
11. การวิเคราะห์ข้อมูล
12. ข้อค้นพบของการวิจัย
13. การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ
14. สรุปผลการวิจัย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยกลยุทธ์การจัดการอย่างยั่งยืนและการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมของตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลศึกษาการพัฒนาสถาปัตยกรรมตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า ๑๐๐ ปี ในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย คือ แบบบันทึก แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามกลุ่มกรรมการผู้บริหารตลาดเก่า องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เจ้าของร้านค้าที่สืบทอดมาเป็นรุ่นที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์ตลาด และกลุ่มนักท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ โดยวิธีการสอบถามด้วยแบบประเมินค่า (Rating Scale) และวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ที่มีการกำหนดหัวข้อไว้ล่วงหน้าและมีความยืดหยุ่นตามความจำเป็น และสรุปประเด็นสำคัญ (ชาย โพธิสิตา, 2547: 265-266)

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยศึกษากรอบแนวคิด ของการวิจัย มาสร้างเป็นเครื่องมือ โดยทำการหาคุณภาพของ เครื่องมือ ด้วยการหาดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of item Objective Congruence: IOC) จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้อง คำถามกับนิยามศัพท์และวัตถุประสงค์ โดยเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าคำถามตรงตามนิยามศัพท์และวัตถุประสงค์ในการวิจัย

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามตรงตามนิยามศัพท์และวัตถุประสงค์ในการวิจัย

-1 เมื่อแน่ใจว่าแน่ใจว่าคำถามไม่ตรงตามนิยามศัพท์และวัตถุประสงค์ในการวิจัย

ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า .5 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์ความหมายที่ใช้ได้ถ้าไม่ถึง .5 ต้องแก้ไข

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยศึกษาการพัฒนาสถาปัตยกรรมตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ในการท่องเที่ยว เชียงอนุรักษ์ที่ยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาทั้งข้อมูลจาก เอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ในลักษณะการวิจัยสังคมแบบมีส่วนร่วม ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observation Method) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ (Participation Research) การวิจัยนี้จึง มีขั้นตอนการดำเนินงานในแต่ละวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาวิจัยและวิเคราะห์สถาปัตยกรรมตลาดพื้นถิ่นในเชิงอนุรักษ์ในประเทศไทยของตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ทำการศึกษาข้อมูลทั้งส่วนที่เป็นเอกสาร (Documentary Research) และการศึกษาภาคสนาม (Field Research) ของตลาดทั้ง 9 แห่ง คือ

ตารางที่ 3.3 แสดงศึกษาตามประเด็นการศึกษาข้อมูลทางด้านศิลปะสถาปัตยกรรมของ ตลาดทั้ง 9 แห่ง

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น	ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม
---------------------	--------------------------

1. ที่ตั้ง (Site Location) 2. ลักษณะรูปร่างรูปทรงอาคาร (Shape and Form) 3. ลักษณะและชนิดของโครงสร้าง (Style and Type of Structure) 4. เครื่องประกอบอาคาร (Elements of Building) 5.แนวคิดในการออกแบบอาคาร (Design Conceptual) 4. การจัดผังและประโยชน์ใช้สอยอาคาร (Lay out and Function)	1.ยุคสมัยรูปร่างรูปทรงอาคาร (Shape and Form Era) 2. การเลือกใช้โครงสร้าง 3. การใช้เครื่องประกอบอาคาร 4. ความเชื่อในการออกแบบอาคาร 5. ความเชื่อในการจัดผังและประโยชน์ใช้สอยอาคาร 6. วิวัฒนาการของศิลปะในการตกแต่งอาคาร 7. วิวัฒนาการของภูมิปัญญาและสกุลช่างในการก่อสร้างอาคาร 8. การเลือกใช้วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง 9. มโนคติในการจัดภูมิสถาปัตยกรรม
สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น	ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม
5. ศิลปะในการตกแต่งอาคาร (Arts of Decoration) 8. ภูมิปัญญาและสกุลช่างในการก่อสร้างอาคาร (Construction Technology) 9. วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง (Materials of Construction) 10. ภูมิสถาปัตยกรรม (Landscape Design) 11. การจัดสภาพแวดล้อม (Environmental Design) 12. สิ่งอำนวยความสะดวกภายในและภายนอกอาคาร (Facility) 13. ครุภัณฑ์ประกอบอาคาร (Furniture, Equipments and Instruments) 14. ผู้ใช้อาคาร (User) 15. พฤติกรรมผู้ใช้อาคาร (User Behavior) ความสัมพันธ์ของการใช้พื้นที่อาคาร (Interaction Relationship) 16. การวิเคราะห์อาคาร (Design Analysis)	

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในประเทศเพื่องานอุตสาหกรรม

ท่องเที่ยวของตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางด้านกายภาพทั้งส่วนที่เป็นเอกสาร (Documentary Research) และการศึกษาภาคสนาม (Field Research) ของตลาดทั้ง 24 แห่ง ศึกษาตามประเด็น ดังนี้ คือ

ตารางที่ 3.4 แสดงประเด็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางด้านกายภาพของตลาดทั้ง 4 แห่ง

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
1. ภูมิสังคม	5. ประวัติศาสตร์ความเป็นมา 1. ภูมิลักษณะ (สภาพพื้นที่ อากาศ ฤดูกาล สิ่งแวดล้อม) 2. คมนาคม – การติดต่อ – สื่อสาร
2. ภูมิวัฒนธรรม	1.วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี

3. นิเวศวัฒนธรรม	1. ธรรมชาติวิทยา ประวัติศาสตร์ธรรมชาติ 2. พีชพันธุ์ไม้บก – น้ำ – ชายน้ำ 3. สัตว์บก-น้ำ-ครึ่งบกครึ่งน้ำ
4. ชีวิตวัฒนธรรม	1. อาชีพ วิธีการ เครื่องมือ 2. วิถีชีวิต การดำรงชีวิต 3. จิตประเพณี

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
5. ชนชาติทางชาติพันธุ์	1. มนุษยวิทยา (Anthropology) 2. ชาติพันธุ์ 3. คติชน ความเชื่อ 4. ความแตกต่างความเหมือน 5. ศาสนา 6. กลุ่มชน พฤติกรรม ข้อเท็จจริง

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อรวบรวมรูปแบบสถาปัตยกรรมตลาดพื้นถิ่นและพัฒนาต้นแบบที่ยั่งยืนของตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปีที่เหมาะสมกับชุมชนพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ทำการศึกษาข้อมูลทั้งส่วนที่เป็นเอกสาร (Documentary Research) ของ AAC, SA และ LEED และการศึกษาภาคสนาม (Field Research) ของตลาดทั้ง 9 แห่ง คือ **ตารางที่ 3.5** แสดงการศึกษาข้อมูล ของ AAC, SA และ LEED ของตลาดทั้ง 9 แห่ง

AAC	SA	LEED
1. การเก็บรักษา (Preservation)	1. เคารพในที่ตั้ง รักษาแผ่นดินและ	1. การเลือกที่ตั้งที่ยั่งยืนและ
2. การฟื้นฟู (Rehabilitation)	พีชพรรณ (Ecological Concern)	เหมาะสม (Sustainable Sites)
3. การบูรณะ (Restoration)	2. คำนึงถึงสภาพอากาศในท้องถิ่น	2. ประสิทธิภาพการใช้น้ำ (Water Efficiency)
4. การสร้างใหม่ (Reconstruction)	ไม่สร้างภาวะทางอากาศ (Climate Concern)	3. พลังงานและสภาพของบรรยากาศ (Energy and Atmosphere)
	3. การประหยัดพลังงาน การใช้พลังงานทดแทน (Energy Efficiency)	4. วัสดุก่อสร้างและแหล่งที่มา (Material and Resource)
	4. คำนึงถึงความสะดวกสบายของผู้ใช้อาคารปลอดภัยทางเสียงและทัศนียภาพ (User Concern)	5. คุณภาพและสิ่งแวดล้อมอาคาร (Indoor Environment Quality)
	5. วัสดุควรมีประสิทธิภาพ การนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ ไม่ใช่วัสดุที่เป็นพิษต่อผู้อาศัย (Material Efficiency)	6. กระบวนการออกแบบอย่างมีนวัตกรรมและมีขั้นตอน (Innovation and Design Process)
	6. ใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่	

สร้างมลภาวะทางน้ำ (Water Efficiency)

ตารางที่ 3.6 แสดงการศึกษาข้อมูลทั้งส่วนที่เป็นเอกสาร (Documentary Research) และการศึกษาภาคสนาม (Field Research) ของตลาด

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
1. ด้านสังคม (Social)	<ol style="list-style-type: none"> 1. พร้อมที่จะให้สาธารณชนตรวจสอบ 2. ความเป็นอยู่ที่ดีของพนักงาน 3. คุณภาพชีวิต 4. จรรยาบรรณทางธุรกิจ
2. ด้านเศรษฐกิจ (Economic)	<ol style="list-style-type: none"> 1. หน้าที่ ความไว้วางใจ (Fiduciary Duty) <ol style="list-style-type: none"> 1. ระมัดระวัง 2. ความซื่อสัตย์ 3. กฎข้อบังคับ 4. การเปิดเผยข้อมูล 2. ผลการดำเนินงานที่สร้างคุณค่าให้ผู้ถือหุ้น
3. ด้านสภาพแวดล้อม (Environmentally)	<ol style="list-style-type: none"> 1. การควบคุมมลภาวะ 2. การลดการใช้ทรัพยากร 3. ผลกระทบธุรกิจต่อสิ่งแวดล้อม 4. การลดของเสีย 5. สุขอนามัยและความปลอดภัย
4. หลักเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficient Economy)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทางสายกลาง (Balance & Sustainability) <ol style="list-style-type: none"> 1. พอประมาณ (Moderation) 2. มีเหตุผล (Reasonableness) 3. มีภูมิคุ้มกันในตัวดี (Self-Immunity) 2. ความรู้ (Knowledge) <ol style="list-style-type: none"> 1. รอบรู้ 2. รอบคอบ 3. ระมัดระวัง 3. คุณธรรม (Morality) <ol style="list-style-type: none"> 1. ซื่อสัตย์สุจริต 2. ขยันอดทน 3. สติปัญญา 4. แบ่งปัน

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อจัดทำฐานข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์สถาปัตยกรรมตลาดพื้นถิ่นของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ออกแบบเว็บไซต์ตลาดพื้นถิ่นประกอบด้วยฐานข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2
วัตถุประสงค์ที่ 5 เพื่อส่งเสริมการผลิตผลิตภัณฑ์พื้นถิ่นเพื่อการค้าได้ทั้งในและส่งออก
 ต่างประเทศของตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ที่เหมาะสมกับชุมชนพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ตลาดภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอายุมากกว่า 100 ปี จะทำการศึกษาเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การศึกษาศิลปสถาปัตยกรรม ตลาดพื้นถิ่นทั้ง 9 แห่งนั้นมีความแตกต่างกันอย่างไรตามหัวข้อที่กำหนดของข้อคำถามการวิจัย

การศึกษาลักษณะการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางด้านกายภาพของตลาดทั้ง 9 แห่ง ตามเงื่อนไขที่กำหนดของข้อคำถามการวิจัย

การศึกษาวិธีการในการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรม ที่เหมาะสมกับชุมชนพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยได้อย่างไรในด้านต่างๆ ของ AAC, SA และ LEED

ศึกษาการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรม ที่ต้องคำนึงถึงด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสภาพแวดล้อม และ

มาตรฐานในการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรม ให้มีมาตรฐานที่สอดคล้องกับท้องถิ่นและมาตรฐานของ AAC, SA และ LEED ของตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

การสำรวจรวบรวมข้อมูลนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะได้ข้อมูลมาใช้ในการศึกษาการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมของตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย สามารถแบ่งข้อมูลตามลักษณะของแหล่งข้อมูลได้ 2 วิธี คือ

การศึกษาข้อมูลภาคปฐมภูมิ

ผู้วิจัยออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอความร่วมมือเข้าไปเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมของตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

1. ดำเนินการศึกษาข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมของตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

2. ศึกษาเก็บข้อมูล จากการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์ ดำเนินการใช้แบบสอบถามความคิดเห็นและแบบสอบถามความพึงพอใจ

การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลในภาคเอกสาร โดยศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการเรียบเรียงข้อมูล และสรุปเป็นเรื่องราวๆ เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมของตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีรูปแบบการใช้สถิติและการแปรผลข้อมูลแบ่งออกเป็นกลุ่มตามขั้นตอนการศึกษาวิจัย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอน 1 ศึกษาวิจัยและวิเคราะห์สถาปัตยกรรมตลาดพื้นถิ่นในเชิงอนุรักษ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ขั้นตอน 2 การพัฒนาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในประเทศเพื่องานอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ขั้นตอน 3 รวบรวมรูปแบบสถาปัตยกรรมตลาดพื้นถิ่นและพัฒนาต้นแบบที่ยั่งยืน

ขั้นตอน 4 จัดทำฐานข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์สถาปัตยกรรมตลาดพื้นถิ่นของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ขั้นตอน 5 ส่งเสริมการผลิต ผลิตภัณฑ์พื้นถิ่นเพื่อการค้าได้ทั้งในและส่งออกต่างประเทศ ศึกษาการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมของตลาดพื้นถิ่นที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ใน วิธิดำเนินการในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ นำผลข้อมูลที่ได้จากการสอบถามความต้องการของกลุ่ม

ขั้นตอน 6 นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มาสรุปและแปรผลโดยการบรรยาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลประเด็นปัญหาที่ เฉพาะเจาะจง และ การจัดทำ SWOT Analysis เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และผลกระทบจากภายนอก มีการตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมานั้นมีความถูกต้อง ทั้งนี้เพราะการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเน้นการใช้อัตวิสัย (subjectivity) และทำการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ทำการจำแนกและจัดระบบข้อมูล (Typology and Taxonomy) นำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่ออกให้เป็นระบบ โดยจัดเป็นข้อมูลหมวดบุคลากร ข้อมูลหมวดงบประมาณ ข้อมูลหมวดวัสดุอุปกรณ์ ข้อมูลหมวดเอกสารสื่อสิ่งพิมพ์

2. ทำการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) นำข้อมูลที่ได้จากเหตุการณ์ต่างๆ อันประกอบการจัดการสัมมนาทางวิชาการและเชิงปฏิบัติการ การจัดงานเสวนา งานบริการวิชาการของสถาบันการศึกษา การจัดเทศกาลในชุมชนตลาด อันประกอบด้วยงานประเพณี งานประจำปี งานบุญทางศาสนา งานส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่เกิดขึ้น มาวิเคราะห์เพื่อหาบทสรุปร่วมกันของเรื่องนั้น

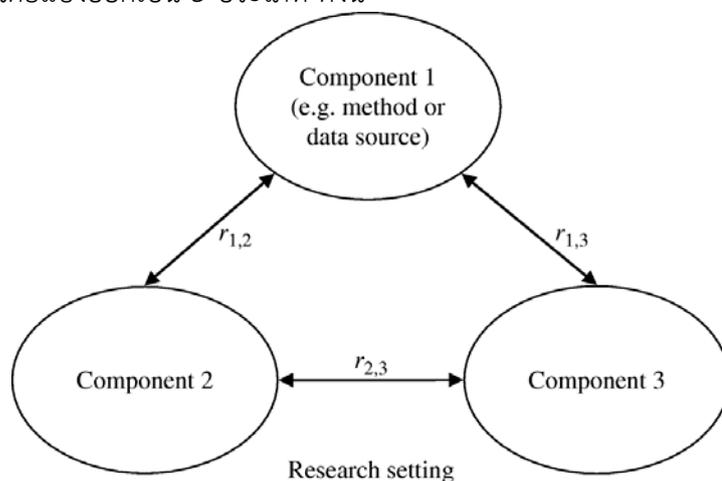
3. ทำการเปรียบเทียบเหตุการณ์ (Constant Comparison) นำข้อมูลที่ได้มาไป

เทียบเคียงหรือเปรียบเทียบกับจัดการตลาด เพื่อหาความเหมือนและความต่างกันที่เกิดขึ้น โดยการเปรียบเทียบด้านการจัดการตลาดแบบยั่งยืน การมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน ภาคชุมชน ภาคสื่อสารมวลชน ด้านลักษณะของตลาดและด้านศิลปสถาปัตยกรรม

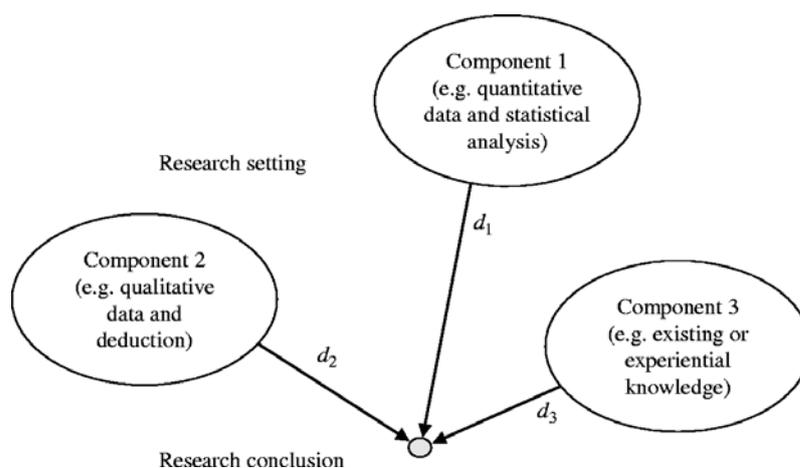
4. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร (Content Analysis) นำเอกสารหรือหลักฐานทางวิชาการ งานวิจัย เอกสารสัมมนา เอกสารการท่องเที่ยว เอกสารประชาสัมพันธ์ มาวิเคราะห์ มุ่งพรรณนาและอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

5. ทำการวิเคราะห์สาเหตุและผล (Cause and Effect Analysis) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ให้เห็นว่าจากผลมาจากเหตุ คือ วิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้น ย้อนกลับมาให้เห็นว่าเกิดมาจากเหตุปัจจัย

ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Triangulation) (Denzin.1970) โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

Source: Adapted from Jack and Raturi (2006)

ภาพที่ 3.2 การตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Triangulation) (Denzin.1970)

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) การตรวจสอบสาม

เส้าด้านข้อมูล จะเน้นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่างๆ นั้นมีความเหมือนกันหรือไม่ ซึ่งถ้าทุกแหล่งข้อมูลพบว่าได้ข้อค้นพบมาเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลมีความถูกต้อง

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (investigator triangulation) เน้นการตรวจสอบจากผู้วิจัยหรือผู้เก็บข้อมูลต่างคนกันว่าได้ค้นพบที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร ถ้าพบว่าข้อค้นพบที่ได้มามีความเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลมีความถูกต้อง

3. การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (theory triangulation) เน้นการตรวจสอบว่าถ้ามีการใช้ทฤษฎีที่หลากหลายแล้ว ข้อมูลที่ได้มาเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ ถ้าผู้วิจัยพบว่าไม่ว่าจะนำทฤษฎีใดมาใช้ ได้ข้อค้นพบที่เหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลมีความถูกต้อง

ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัย

ชุมชนพื้นถิ่นตื่นตัวในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมเก่ามีการจัดตั้งกรรมการชุมชนเพื่อทำเป็นพิพิธภัณฑ์พื้นถิ่นเพิ่มศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นเมืองน่าอยู่ตามหลักการของ สสส. และมูลนิธิบ้านมั่นคง และยังมี การอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมของสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ และองค์กรที่ช่วยในการสนับสนุน อาทิเช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรรมการพัฒนาตลาดในเชิงอนุรักษ์

การจัดการข้อมูล

เป็นข้อมูลที่ได้จาก การสัมภาษณ์เชิงลึก สันทนากลุ่ม การจัดสัมมนา การสังเกตการสำรวจ การสอบถาม นำกลับมาถอดเทปเขียนลงในสมุดบันทึกแล้วนำไปจัดพิมพ์จัดพิมพ์ไว้ในคอมพิวเตอร์ จัดทำเป็นแฟ้ม ส่วนข้อมูลที่จัดส่งข้อความไปทางอีเมลให้ตอบแล้วส่งกลับมาทางอีเมลตรวจสอบข้อความว่าครบถ้วนหรือไม่แล้วจัดเก็บไว้ในแฟ้มข้อมูลเป็นชื่อตามผู้ให้สัมภาษณ์จัดเก็บ ข้อมูลที่ทำการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์จะใช้โดยตรงและเป็นการทบทวนข้อความที่ขาดหายไป โดยการจดไม่ได้ขออนุญาตบันทึกเสียงพูดคุยแต่เปิดให้มีเสียงออกลำโพงซึ่งจะรับฟังกัน 2 คนคือผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัยช่วยกันจดบันทึกนำมาถอดเทปเขียนลงในสมุดบันทึกแล้วนำไปจัดพิมพ์จัดพิมพ์ไว้ในคอมพิวเตอร์ จัดทำเป็นแฟ้มข้อมูลไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์เก็บข้อมูลไว้ในแฮ็ทเทอร์นอลไดร์อย่างน้อย 2 เครื่อง และฝากไว้ในดริ๊อปบล็อกและระบบไคลาวด์และในเมล์บล็อกด้วย เพื่อความปลอดภัยของข้อมูล ข้อมูลที่ได้จะนำมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล หลังจากตรวจสอบความถูกต้องแล้วจะนำมาแยกออกเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นปัญหา เช่น สภาพปัญหาของการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมตลาดพื้นถิ่น ความรู้และการดำเนินงานในการสงวน การป้องกัน การบูรณะฟื้นฟู การบำรุงรักษา ตลอดจน การสร้างใหม่ของศิลปสถาปัตยกรรมตลาดพื้นถิ่น และนำมาทำการตีความหมายจากข้อมูลที่ได้ ซึ่งทั้งหมดนั้นเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล เพื่อสรุปหาองค์ประกอบหลักและนำไปเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในการทำการวิจัย

หลังจากเสร็จสิ้น การสัมภาษณ์เชิงลึก สันทนากลุ่ม การจัดสัมมนา การสังเกตการสำรวจ การสอบถาม ในแต่ละครั้งที่ดำเนินการเสร็จแล้วนำมาประชุมสรุปรายละเอียดของข้อมูลจากการจด

บันทึก ภาพถ่ายภาพวาดการบันทึกเสียง คลิปวิดีโอและสามารถแบ่งเป็นสองส่วนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้